

ลักษณะชุมชนโดยทั่วไปของชุมชนแออัดย่านท่าเรือคลองเตย

1. ความหมายของ "ชุมชนแออัด" หรือ "แหล่งเสื่อมโทรม"

ก่อนที่จะกล่าวถึงสภาพโดยทั่วไปของแหล่งเสื่อมโทรมย่านท่าเรือคลองเตย ใคร่ขออธิบายความหมายของคำว่า "แหล่งเสื่อมโทรม" ดังนี้

สหประชาชาติได้ให้ความหมายแหล่งเสื่อมโทรมว่า "คือ สิ่งก่อสร้างหรือพื้นที่ที่มีที่อยู่อาศัยหนาแน่นเกินไป เกิดความเสื่อมโทรมลง มีสภาพการณ์ที่ไม่ถูกสุขภาพอนามัย หรือขาดสิ่งอำนวยความสะดวก อันอาจจะทำให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพ ความปลอดภัย และศีลธรรมอันดีของผู้อยู่อาศัย หรือของชุมชนนั้น ๆ" (Laquian 1971 : 16-17)

Clinard กล่าวว่า "แหล่งเสื่อมโทรมคือส่วนของเมือง ซึ่งมีจำนวนบ้านหนาแน่น ถูกทอดทิ้งเสื่อมโทรมลง และมักเป็นบ้านที่ล้าสมัยแล้ว บ้านที่ไม่เหมาะจะอยู่อาศัยเหล่านี้ คนจนที่มีรายได้น้อยสามารถที่จะใช้อยู่อาศัยได้ ภายใต้สภาพการณ์ที่เลว คือไม่ถูกสุขลักษณะและเป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัย มีคนอยู่หนาแน่นเกินไป และไม่คงทนถาวร" (Clinard 1966 : 4)

พระราชบัญญัติปรับปรุงแหล่งชุมชนในเขตเทศบาล "แหล่งที่มีอาคารหนาแน่น และอาคารส่วนมากชำรุดทรุดโทรม หรือมีสภาพไม่เหมาะสมที่จะใช้เป็นที่อยู่อาศัย หรือมีลักษณะเป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัย ความปลอดภัย ศีลธรรม หรือสวัสดิภาพของผู้อยู่อาศัยและประชาชน

ฉะนั้น หอจะสรุปลักษณะของแหล่งเสื่อมโทรม (Slum) ได้คือ

1. เป็นส่วนหนึ่งของเมือง
2. มีอาคารสิ่งก่อสร้างและที่อยู่อาศัยหนาแน่น ทรุดโทรมไม่เหมาะต่อการอยู่อาศัยแล้ว และก่อสร้างกันอย่างไม่มีระเบียบ
3. มีลักษณะไม่ถูกสุขภาพอนามัย เป็นอันตรายต่อสวัสดิภาพความปลอดภัย และศีลธรรมอันดีของผู้อยู่อาศัย

4. มีคนอยู่จำนวนมากเกินไป
5. ผู้ที่อยู่อาศัยเป็นคนรายได้น้อย
6. มีสภาพการณ์ที่เลวคือ แสงสว่างน้อย การถ่ายเทอากาศไม่เพียงพอ และสกปรกรกรุงรัง
7. ที่อยู่อาศัย สร้างขึ้นอย่างง่าย ๆ และไม่คงทนถาวร (ไพบูลย์ ช่าง เรียน 2518 : 279-327)

2. ประวัติโดยสังเขปและลักษณะกายภาพทั่วไป

ชุมชนแออัดย่านท่าเรือคลองเตยเป็นแหล่งเสื่อมโทรมที่ใหญ่ที่สุดในประเทศ เป็นที่ดินของการท่าเรือตั้งแต่ปี พ.ศ. 2486 โดยมีนโยบายที่จะใช้เป็นที่จอดเรือ ท่าโกดังสินค้าสำหรับขนส่งสินค้าระหว่างประเทศ แต่เกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 โครงการเลยหยุดชะงักจนปี 2495 การท่าเรือจึงเริ่มขยายอีกครั้งหนึ่งในปี 2513 ได้กู้เงินจากธนาคารโลก 250 ล้านบาทเพื่อขยายโครงการ แต่ก็ประสบปัญหาการอพยพของประชาชนในเขตนี้ ซึ่งขณะนั้นมีประชากรประมาณ 25,000 คน หรือประมาณ 4,530 ครอบครัว ซึ่งแต่เดิมมีเพียงประมาณ 200 ครอบครัว มาทำมาหากินโดยการเลี้ยงหมูเลี้ยงเป็ด ปลูกผัก แต่พอหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 มีจำนวนคนและครอบครัวเพิ่มมากขึ้น ซึ่งอพยพมาจากต่างจังหวัด และรวมทั้งแหล่งเสื่อมโทรมอื่น ๆ ด้วย (ชลาทิพย์ ภูณะบุตร 2524 : 1-20)

กล่าวได้ว่า สลัมหรือชุมชนแออัดย่านท่าเรือคลองเตย มีอายุมากกว่า 30 ปี ปัจจุบันประกอบด้วยส่วนที่อยู่วงในของถนนอาจณรงค์ ซึ่งมีประชากรประมาณ 7,000 ครอบครัว (สลัมหลังบ้านพักตำรวจ สลัมร่มเกล้า สลัมหัวโค้ง และล็อก 1-12) นอกจากนี้ยังมีสลัมที่อยู่วงนอกของถนนอาจณรงค์ (สลัมตรอกวัดคลองเตย สลัมพัฒนาใหม่ สลัมริมคลองสามัคคี สลัมริมคลองกล้วยน้ำไท สลัมข้างโรงฆ่าสัตว์) รวมกันประมาณ 1,600 ครอบครัว ซึ่งทั้ง 2 ส่วนรวมเรียกว่า "สลัมย่านท่าเรือคลองเตย" (มูลนิธิดวงประทีป 2527 : 2)

ลักษณะของบ้านเรือนโดยส่วนใหญ่จะอยู่อย่างแออัดยัดเยียด บ้านเรือนจะมีขนาดพื้นที่ตั้งแต่ 3 ตารางเมตร ไปจนถึง 50 ตารางเมตร ซึ่งส่วนใหญ่บ้านเรือนจะมีขนาดโดยประมาณ 20 ตารางเมตร อยู่อาศัย 5-7 คน และบ้านเรือนจะติดต่อกันโดยตลอด ปัจจุบันพื้นที่บางส่วนได้มีการปรับปรุงทางเดินเป็นสะพานคอนกรีต มีน้ำประปา และไฟฟ้า เข้าบริการในชุมชน อย่างไรก็ตาม

กิติ บริเวณใต้ถุนบ้านจะเป็นน้ำครำ และเศษขยะโดยตลอด ประกอบทั้งการอยู่อาศัยอย่างแออัด และมีสัตว์เลี้ยง เช่น สุนัข จำนวนมาก จึงก่อให้เกิดปัญหาความสกปรกของบริเวณทางเดินและบริเวณโดยรอบของบ้าน เรือนทั่วไป

ลักษณะบ้าน เรือนดังกล่าวข้างต้น เป็นบริเวณที่มีการปรับปรุงสภาพแวดล้อมบ้างแล้ว แต่ยังมีบางส่วนที่ยังได้รับการปรับปรุงแต่อย่างใด เนื่องด้วยอยู่ในระหว่างการไล่ที่ จะมีการขยายที่ของการทำเรือแห่งประเทศไทย เช่นบริเวณล๊อค 7-12 สภาพบ้านเรือนจึงจะเป็นสะพานไม้เล็ก ๆ ทอดตัวเข้าไปตามบ้านเท่านั้น พบว่าปัญหาในด้านความสกปรกพบอยู่โดยทั่วไป บางบ้านเรือนจะใช้ส้วมประเภทส้วมลอย คือไม่มีท่อกักเก็บ จะถ่ายลงใต้ถุนบ้าน เช่นในบริเวณเกาะลาว (อยู่บริเวณทิศใต้ของตัวชุมชน)

ในบริเวณโดยรอบของชุมชนจะมีการค้าขายโดยตลอด มีทั้งประเภทหาบเร่ ขายตามร้านค้าตามแหล่งลอย และมีตลาดในชุมชน ดังนั้นการซื้ออาหารของชาวบ้านจะอาศัยซื้อในชุมชนเป็นส่วนใหญ่ เนื่องด้วยสะดวก ราคาถูก แม้ว่าจะมีปัญหาเรื่องความสะอาดของอาหารบ้างก็ตามที่

3. สภาพความเป็นอยู่โดยทั่วไป

ลักษณะสภาพความเป็นอยู่โดยส่วนใหญ่แล้ว จะเป็นธรรมชาติที่พบเห็นการทะเลาะวิวาท การผิดประเวณี การมั่วสุมเล่นการพนัน อันอาจจะทำให้ผิดศีลธรรมและวัฒนธรรม ของผู้อยู่อาศัยในแหล่งเสื่อมโทรมลงได้

จะพบลักษณะการทะเลาะกันบ่อย ๆ เนื่องจากความไม่พอกินพอใช้ในครอบครัว ลูก ๆ จะขาดการอบรมดูแลก่อให้เกิดปัญหาในวัยรุ่นหรือเด็ก เช่นคบเพื่อนเกเร ดิถยาเสพติด เด็กถูกทอดทิ้ง ซึ่งเด็กจะถูกชักจูงไปในทางที่ผิดได้ (ชลากิพย์ ปุณณะบุตร 2524 : 1-20)

ปัญหาด้านสังคมจะเริ่มตั้งแต่ภายในครอบครัวพ่อแม่ทะเลาะกันบ่อย เด็กถูกทอดทิ้งขาดอาหาร ขาดความอบอุ่น และเมื่อโตขึ้นก็ขาดการศึกษามีปัญหาในการประกอบอาชีพ เกิดปัญหาสังคม เช่นอาชญากรรมและยาเสพติด (สมพงษ์ หักบุญ 2527) แรงงานส่วนมากจะเป็นคนไม่ค่อยมีความรู้ และเป็นงานไร้ฝีมือ เด็ก ๆ มักขาดการศึกษาโดยเฉพาะวัย 7-14 ปีที่คงออกจากโรงเรียน เพื่อหารายได้เข้าครอบครัว เด็กไม่สามารถเข้าเรียนหนังสือได้ในสภาพความยากจนถึงร้อยละ 30 ของเด็กวัยเรียนหนังสือ (Duangprateep Foundation 1985 : 3)

พบว่า มีลักษณะครอบครัวที่ขาดพ่อหรือขาดแม่คนเดียวคนหนึ่งมากถึงร้อยละ 21.6 และร้อยละ 0.4 ไม่มีทั้งพ่อและแม่ เป็นตัวอย่างการสำรวจในบริเวณชุมชนแออัดล๊อค 12 ซึ่งมีครอบครัวทั้งสิ้น 1,174 ครอบครัว บ้าน 738 หลัง สำรวจในช่วงเวลาเดือนตุลาคม 2527 (มูลนิธิดวงประทีป 2527)

ความสัมพันธ์ในครอบครัว จากการศึกษาประชากรในสลัมคลองเตย ของชลาทิพย์ ภูณະบุตร 2524 พบว่า ร้อยละ 40 ภรรยาเป็นหัวหน้าครอบครัวเนื่องจากสามีเสียชีวิต สามีทอดทิ้ง สามีจำคุก สามีป่วยทำงานไม่ได้ และสามีไม่รับผิดชอบต่อครอบครัว จะมีการทะเลาะวิวาทกันอันเกิดจากเงินไม่พอใช้จ่ายในครอบครัว สามีเมาสุรา สามีไปติดพันผู้หญิง ชีวิตในครอบครัวจะไม่มีความสุข ความสัมพันธ์ในครอบครัวจะแตกแยก เนื่องจากหัวหน้าครอบครัวขาดความรับผิดชอบ ทำให้มีการหย่าร้าง ทอดทิ้งกันเป็นจำนวนมากค่อนข้างสูง (ชลาทิพย์ ภูณະบุตร 2524 : 142)

ในด้านการอาชีพของประชากรในสลัมคลองเตย พบว่า มีการว่างงานอย่างมาก มีร้อยละ 33 ที่ไม่ได้รับการศึกษา เป็นแรงงานไร้ฝีมือ โดยเฉลี่ยแล้วจะมีรายได้เข้าครอบครัวโดยประมาณ 2,500 บาท/เดือน (Duangprateep Foundation 1985:3) ก่อให้เกิดความไม่พอกินพอใช้ ดังที่พบเห็นในปัจจุบัน

อย่างไรก็ดี ได้มีการตั้งข้อสังเกตจากเหล่าผู้ปฏิบัติงานในชุมชนว่า ปัจจุบันนี้อาจจะจัดแบ่งกลุ่มของผู้คนในชุมชนได้เป็น 3 จำพวก คือ (ศูนย์ส่งเสริมการพัฒนาบุคคล 2529)

- ก) กลุ่มคนรวย ซึ่งมีการโยกย้ายเข้ามาอยู่ในชุมชนมีประมาณร้อยละ 10 มาทำการค้าขายโดยจะพบมากในบริเวณชุมชน 70 ไร่
- ข) กลุ่มฐานะปานกลาง คือไม่รวยและไม่ยากจนมากนัก มีรายได้ประมาณ 3,000 ขึ้นไป/เดือน กลุ่มนี้จะมีประมาณร้อยละ 70
- ค) กลุ่มที่มีฐานะยากจน ซึ่งจะประสบปัญหาอุปสรรคการดำรงกล่าวค่อนข้างชัด เจนกว่ากลุ่มข้างต้น กลุ่มนี้มีประมาณร้อยละ 20 ของครัวเรือนในชุมชน

นอกจากนั้นอาชีพส่วนใหญ่ สามีจะมีอาชีพรับจ้าง ภรรยาจะค้าขายตามเร่หรืออาจจะอยู่บ้านเป็นส่วนใหญ่ กรณีการพิจารณาอาชีพจะแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะใหญ่ ๆ คือ

ก) อาชีพที่ทำในคลองเตย

- 1.1 ทำที่บ้าน เช่น ไม้เสียบลูกชิ้น พับถุงกระดาษ ค้าขาย เป็นต้น
- 1.2 ทำนอกบ้าน เช่น กุ๊ต้อ้งเรือ ทาสีเรือ เคาะสนิมเรือ ค้าขาย ประเภทหามแร่ เป็นต้น

ข) อาชีพที่ทำนอกคลองเตย

เช่น อาชีพรับจ้าง ก่อสร้าง งานบริการทั่ว ๆ ไป ในเมือง เป็นต้น

4. ลักษณะทางกายภาพแบ่งแยกตามพื้นที่

4.1 บริเวณล๊อค 1-6 พื้นที่อยู่ริบริมทางรถไฟ บริเวณทิศเหนือของชุมชน แต่ละล๊อคจะมีขนาดของพื้นที่โดยประมาณ 150X100 ตารางเมตร มีบ้านเรือนอยู่อย่างหนาแน่น ทั้งนี้พื้นที่ใต้ถุนบ้านจะเป็นน้ำคร่ำโดยตลอด ชาวบ้านมักจะทิ้งเศษขยะลงใต้ถุนบ้าน ความลึกของน้ำคร่ำประมาณ 1 เมตร ทำให้สภาพทางกายภาพไม่ถูกสุขลักษณะประการหนึ่ง อย่างไรก็ตาม ในบริเวณนี้ได้มีการจัดสร้างสะพานคอนกรีตและวางท่อน้ำประปาอย่างทั่วถึงตลอดทั้ง 6 ล๊อค ลักษณะของบ้านเรือนจะพปะปนกันไปทั้ง เป็นประเภชั้นเดียวและสองชั้น เป็นบ้านไม้ ซึ่งมีเนื้อที่ของบริเวณบ้านโดยประมาณเฉลี่ย 25 ตารางเมตร บ้านเรือนติดต่อกันโดยตลอด ขณะเดียวกันในบริเวณสะพานคอนกรีตหรือตามบ้านเรือนจะมีการวางของขายอยู่โดยทั่วไปทั้งประเภทขนมเด็ก, อาหาร, เครื่องชำ เป็นต้น เด็ก ๆ จะอาศัยบริเวณสะพานคอนกรีตเป็นที่วิ่งเล่น ในบริเวณใกล้ ๆ บ้าน ประกอบทั้งมีสัตว์เลี้ยงประเภทสุนัขอยู่โดยทั่วไปและจะถ่ายมูลลงบนพื้นสะพานคอนกรีตดังกล่าว ทำให้เกิดปัญหาความสกปรกตามทางเดินโดยทั่วไปในบริเวณล๊อค 1-6 นี้จะมีครัวเรือนโดยประมาณ 2,000 ครัวเรือน

4.2 บริเวณล๊อค 7-12 ในบริเวณนี้เป็นพื้นที่ที่การทำเรือแห่งประเทศไทยกำลังดำเนินการให้รื้อย้าย เนื่องด้วยจะใช้พื้นที่ทำประโยชน์ของการทำเรือต่อไป อย่างไรก็ตามมีชาวบ้านบางส่วนเท่านั้นที่รื้อย้ายออกไป แต่ส่วนใหญ่ก็ยังคงตั้งบ้านเรือนอยู่ในพื้นที่ในล๊อค 7-12 นี้ พื้นที่อยู่ด้านเหนือของชุมชน และมีการแบ่งพื้นที่โดยประมาณของแต่ละล๊อค เช่นเดียวกับบริเวณล๊อค 1-6 อยู่ริบริมทางรถไฟ ขณะเดียวกันพื้นที่ที่ไม่ได้สร้างสะพานคอนกรีต และวางท่อน้ำประปามาตรฐานเหมือนดังล๊อค 1-6 สภาพทางกายภาพจึงมิได้รับการเปลี่ยนแปลงมากนัก บ้านเรือนเป็นบ้านไม้ทั้งหมด และเป็นบ้านชั้นเดียวโดยส่วนใหญ่ปลูกสร้างติดต่อกันโดยตลอด ลักษณะของน้ำคร่ำใต้ถุนบ้านจะมีไม่มากเหมือนบริเวณอื่น ๆ บางบริเวณ เช่น ท้ายล๊อค 12 จะสามารถใช้ประโยชน์บนพื้นดิน

ได้ถูกบ้านได้ เพราะเป็นที่สูงไม่มีน้ำท่วมขังดังกล่าว อย่างไรก็ตามก็ตีชาวบ้านนิยมทิ้งเศษขยะลงใต้ถุนบ้าน และมีบ้านเรือนตั้งอยู่อย่างแออัด จึงทำให้เกิดปัญหาความสกปรก และการถ่ายเทของอากาศ เช่นเดียวกัน แต่เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบในด้านความแออัด จะพบน้อยกว่าบริเวณล๊อค 1-6 เนื่องด้วยบางครัวเรือนได้รื้อถอนออกไปก่อนแล้ว ตามนโยบายของการทำเรือฯ ที่จะใช้ประโยชน์ในพื้นที่นี้ ขนาดบ้านเรือนเฉลี่ยโดยประมาณเช่นเดียวกับล๊อค 1-6 คือ พื้นที่ประมาณ 25 ตารางเมตร จำนวนครัวเรือนโดยประมาณ 900 ครัวเรือน

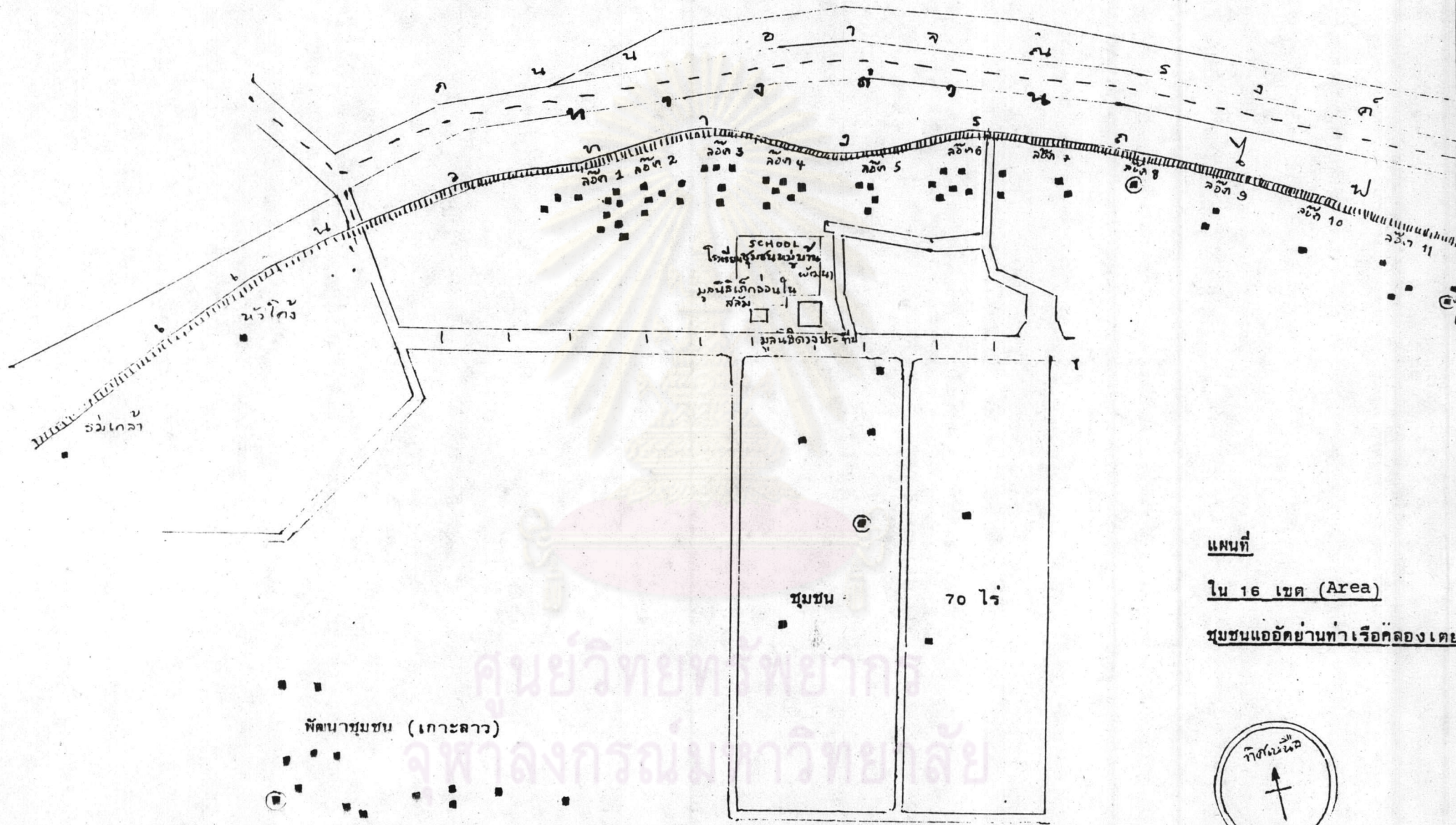
4.3 ชุมชน 70 ไร่ เป็นบริเวณที่เกิดขึ้นใหม่ หลังจากทำการทำเรือแห่งประเทศไทย ได้รื้อย้ายชุมชนล๊อค 12 สิ่งทิศใต้ให้มาตั้งบ้านเรือนใหม่ในบริเวณนี้ เพื่อใช้ประโยชน์ในบริเวณล๊อค 12 สิ่งทิศใต้เดิม ในบริเวณชุมชนที่ก่อตั้งใหม่นี้มีอยู่บริเวณกลางชุมชนและในพื้นที่นี้ได้มีการจัดระบบบริการชุมชน เช่น น้ำประปา ไฟฟ้า ทางเดิน การระบายน้ำ เป็นอย่างดี บ้านเรือนที่สร้างใหม่โดยส่วนมากเป็นบ้าน 2 ชั้น มีทั้งบ้านปูนและบ้านไม้ปะปนกันไป เนื้อที่บ้านโดยเฉลี่ยประมาณ 30 ตารางเมตร บ้านเรือนอยู่ติดกันโดยตลอด มีการค้าขายโดยตลอดทั้งชุมชน กล่าวคือ มีตลาด มีร้านค้าขายเครื่องชำ ร้านบริการต่าง ๆ เช่น แก๊ซ, เสริมสวย, ตัดผม, อาหาร วัสดุก่อสร้าง เป็นต้น ในบริเวณชุมชนจะมีซอยหรือทางเดินคอนกรีตติดต่อกันโดยตลอด นอกจากนั้น สภาพใต้ถุนบ้านจะใช้ประโยชน์ได้ เนื่องด้วยไม่มีสภาพน้ำคร่ำหรือน้ำขัง เหมือนดังบริเวณอื่น ๆ จึงกล่าวได้ว่าบริเวณชุมชน 70 ไร่ นี้ มีสภาพทางกายภาพที่ดีกว่าและการบริการ การอำนวยความสะดวกในด้านต่าง ๆ มากกว่าบริเวณอื่น ๆ แต่อย่างไรก็ดี ปัญหาในด้านความแออัดของบ้านเรือน การถ่ายเทของอากาศ ในสภาพแออัดดังกล่าวก็ยังนับเป็นปัญหาอยู่ แม้ว่าลักษณะโดยทั่ว ๆ ไปจะดีกว่าบริเวณอื่นดังกล่าวก็ตาม ครัวเรือนในบริเวณพื้นที่นี้มีโดยประมาณ 1,000 ครัวเรือน

4.4 บริเวณหมู่บ้านพัฒนาชุมชนใหม่ อยู่บริเวณทิศตะวันตกเฉียงใต้ของชุมชน ซึ่งบริเวณนี้ได้มีการสร้างสะพานคอนกรีตและวางท่อน้ำประปามาตามมาตรฐาน เพื่อรองรับการรื้อย้ายจากล๊อค 7-12 ดังได้กล่าวมาแล้ว ขณะเดียวกัน บริเวณพื้นที่มีน้ำคร่ำหรือน้ำขังลึกถึงโดยประมาณ 1.50-2.00 เมตร ซึ่งทำให้เป็นเหตุหนึ่งที่ทำให้ชาวบ้านไม่ใคร่เข้าไปอยู่เนื่องด้วยน้ำลึก เกิดปัญหาในการปลูกสร้างบ้านเรือน ในปัจจุบันจึงมีบ้านเรือนในบริเวณนี้ไม่มากนัก โดยประมาณ 750 ครัวเรือน อย่างไรก็ตาม ในด้านการถ่ายเทอากาศค่อนข้างจะดีกว่าบริเวณอื่น ๆ ซึ่งสืบเนื่องมาจากยังมีบ้านเรือนไม่มากประการหนึ่ง แต่ในด้านความสะอาดชาวบ้านมักจะทิ้งขยะลงใต้ถุนบ้าน ประกอบ-

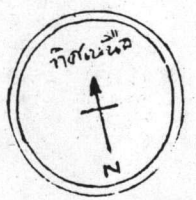
ทั้งมีระดับน้ำคร่ำที่ลึกถึงโดยประมาณ 2 เมตร ดังกล่าวจึงก่อให้เกิดความสกรปรกโดยทั่วไป ขณะเดียวกันพบลักษณะการถ่ายมูลลงใต้ถุนบ้าน โดยไม่มีท่อชักเก็บซึ่งก่อให้เกิดความสกรปรกเพิ่มมากขึ้นของน้ำคร่ำใต้ถุนบ้าน ลักษณะการตั้งบ้านเรือนจะคล้ายคลึงกับบริเวณล๊อค 7-12 จะอาศัยสะพานไม้ทอดยาวหากันในบริเวณที่สะพานคอนกรีตเข้าไปไม่ถึง บ้านเรือนมีเนื้อที่โดยประมาณ 25 ตารางเมตร เป็นบ้านไม้ชั้นเดียวโดยส่วนใหญ่ ปลุกติดกันโดยตลอดและบางส่วนจะเว้นระยะห่างกันโดยประมาณ 10-15 เมตร ซึ่งทำให้ลักษณะการตั้งครัวเรือนไม่แออัดมาก เหมือนดังบริเวณอื่น ๆ ประกอบทั้งด้วยเหตุที่บ้านเรือนมีจำนวนไม่มาก เมื่อเปรียบเทียบกับบริเวณอื่นด้วยประการหนึ่ง ดังได้กล่าวไปแล้ว

4.5 บริเวณชุมชนหัวโค้งและร่มเกล้า เป็นบริเวณที่ตั้งอยู่ที่ศตวันตกเฉียงเหนือของชุมชน ในบริเวณทั้ง 2 นี้ สถาปัตยกรรมตั้งอยู่อย่างหนาแน่น มีทั้งเป็นบ้านไม้ชั้นเดียวและสองชั้นปะปนกันไป ขนาดบ้านโดยประมาณ 25 ตารางเมตรโดยเฉลี่ยและจะปลุกบ้านติดต่อกันโดยตลอด สภาพใต้ถุนบ้านจะมีน้ำคร่ำเช่นเดียวกัน แต่มีไม่มากนัก เหมือนกรณีชุมชนหมู่บ้านพัฒนาชุมชนใหม่ เนื่องด้วยบริเวณนี้พื้นที่ค่อนข้างสูงคล้ายคลึงกับบริเวณท้ายล๊อค 12 ดังได้กล่าวมาแล้ว จำนวนครัวเรือนของทั้งสองพื้นที่นี้รวมกันโดยประมาณ 1,500 ครัวเรือน ลักษณะโดยทั่วไปพบว่ามีความแออัด และมีปัญหาการถ่ายเทอากาศในบ้านเรือนเช่นเดียวกัน อย่างไรก็ตาม มีการสร้างสะพานคอนกรีตและวางท่อน้ำประปา โดยตลอดชุมชนซึ่งเป็นเครื่องอำนวยความสะดวกในชุมชนประการหนึ่ง

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนที่
 ใน 16 เขต (Area)
 ชุมชนแออัดย่านท่าเรือคลองเตย

■ หมายถึง ครว เรือนที่ตก เป็นตัวอย่าง (Sample)

⊙ หมายถึง เป็นรายการนักศึกษาด้วย (Case Study)